

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Joannis Schefferi Argentoratensis De Re Vehiculari Veterum Libri Duo

Scheffer, Johannes

Frankofurti, 1671

Cap. XXXII. De Epirhedio.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13156

Et hic quidem sarracarum usus in pace. In bello pertinebant ad gestandas sarcinas militares, præsertim apud gentes barbaras, ut Alanos, de quibus hoc ex Ammiano Marcellino discimus. Construebant eis quoque instar munimenti, quo munirent castra, positus in orbem sarracis. Ammianus dicitur lib. XXXI. *Cumque ad gramina venerunt, in orbiculatam figuram locatis sarracis ferino ritu vescuntur: absumptisq; pabulis velut carpentis civitates impositas vehunt.* Agit de Alanis, gente Scythica, neque uno subsistente loco, sed cum uxoribus liberisque ac pecore suo errante, semper ad arma parata, & velut bellum perpetuum agitante cum omnibus. Hanc ait instar civitatis ambulatoriæ facere cum sarracis suis, quibus quocumque venerint, multitudinem suam, velut manibus circumdat in orbem. Idem alij fecere barbari, præsertim quando metus esset ab hoste. Quod colligitur ex Sisenna, quem opinor agere de Gallis, quando ait lib. IV. *Construunt carros & sarraca crebra disponunt.* Verum de hoc genere falsis multa in superioribus attulimus ubi de carris egimus.

Cap. XXXII.

De Epirhedio.

Epi-redium. Vehiculum Romanum. Cum rotis quatuor. Scaligeri sententia rejecta, item Vossii. Epi-redia aperta. Epirotum. Curriculus. Equis ducitur ignavis. Onera eo portantur.

Venio ad epi-redium, cujus est exigua in antiquis libris mentio. Nominatur Fabio lib. I. cap. 5. ut post monstrabo: Juvenali quoque Sat. VIII. ubi ita loquitur:

-- -- -- *Trio ducunt epi-rhedia collo
Segnipedes, dignique molam versare Nepotis.*

Inde venit & in Glossas, quas Tyronis Tullii & Senecæ appellant: Vocabulum ipsius ex Græco Gallicoque esse compositum intelligimus ex Fabio, loco antea laudato, ubi hæc leguntur: *Iunguntur autem, aut ex duobus Latinis integris, &c. aut ex duobus peregrinis, ut epi-rhedium. Nam cum sit præpositio Græca, Rheda Gallicum, nec Græcus tamen, nec Gallus utitur composito; Romani suum ex alieno*

utroque fecerunt. Ubi nota, vocem esse apud Romanos solos notam usitatamque. Quod existimo ex eo esse, quia hoc vehiculum Romanis solis fuit usitatum. Unde frustra forsitan querimus, quod ejus apud Græcos fuerit vocabulum, qui prorsus ignorarunt. Interim hoc discimus, cum à rheda nominatum sit, figuram speciemve ejus non fuisse multum ab ea diversam. Ita judicavit & Turnebus. Sic enim ad locum Fabii præmissum: *Epirhedium genus est vehiculi, quod non est absimile rhedæ.* Corrasius existimat, fuisse currum. *Epirhedium quoque currum significat,* inquit lib. III. Miscell. cap. 20. Sed si currus fuit, quid ita nomen suum habuit à rheda? Differunt plurimum inter sese ista duo, cum currus rotas duas habeat, rheda quatuor. Scaliger existimat, fuisse id vehiculum, quod Latini alias arceram appellarunt. Verba sunt in Verborum Etymologiis, quas subjungit Conjectaneis: *Arcera, ab ad & carrus. Id erit ad verbum, epihedium, spuria & hybrida voce.* Sed jam alibi monstravimus, non posse hoc procedere, cum sit currus aliud, & rursus aliud rheda. Si arceræ à curru, quod interim concedamus, nil commune habet cum epihedio, quod auctore Fabio est à rheda. Quare aliud epihedium, aliud arceræ. Arceræ sanè clausæ fuerunt tabulis, ut est dictum alibi: Non sic epihedia, quod colligo, quia Scholiastes Juvenalis explicat per plaustra. *Epihedia, inquit, ornamenta rhedarum, aut plaustra.* Si epihedia de plaustrorum genere, non potuerunt esse clausa. Itaque nec amplector, quod habet Vossius in Glossis carrum significare quadratum. *A rheda, inquit, & Græco proverbio factum est epihedium, genus carri quadrati.* Plaustrum sanè non est quadratum, sed bene longum. Et quid est, *quadratus carrus?* Sine dubio his verbis Vossius respexit ad arcam, quæ arceram constituebat. Hæc quia fuisse quadrata visa est, cum sit ista species arcarum vulgo, ideò quadratum carrum dixit. Subdit namque post superiora: *Quod (genus carri) Ios. Scaliger rectè scripsit transferri posse arceram, cum hoc nomen sit ab ad, & carrus.* Epihedium verò non arceræ fuit, ut jam dixi, sed de genere plaustrorum, rhedæ non absimile. Ac fortasse rheda minuta erat, quomodo apud Nonium est *epirotum*, vehiculum minutum, alias *curriculus* vocatum. *Curriculus,*

lus, ait, ut consuetudo fert, à curru diminutio est: Dicitur brevissimum vehiculi epiroti genus. Nisi genus epirotum hic accipiamus, quod fit rotis instructum, oppositumque illi, quod rotarum vice sustinetur tignis, sicut trahæ solent. Quicquid verò sit de epiroto, epihedium existimo fuisse rhedæ simile, sed aliquanto minus, ita dictum, sicut ab epistola est epistolium. Habuit de cætero adjunctos eqvos, verum inertes ignavosque, sicut Juvenalis docet, in superius producto loco, ubi *segnipedes* appellat, & comparat cum asinis. Usus epihediorum qualis fuerit, non licet divinare, quia nil de eo prodidere veteres, quod sciam. Illud liquet, genus tardum fuisse, nec adhibitum ad cursum, verum onera. Ideò *segnipedum* in eis locus, qui alias debuissent esse celeres. Sed & colla trita ideò in jumentis illis Juvenalis notat, quod sine dubio à difficultate laboris in commovenda gravi mole:

-- Dominos pretiis mutare jubentur
Exiguus, trito ducunt epihedia collo
Segnipedes, dignique molam versare Nepotis.

Denique contemptum vileque genus liquet ex his verbis habitum, quippe cui adjuncti viles eqvi. Atque hoc de epihediiis.

Cap. XXXIII.

De vehiculis aliquibus putatis falso,
maleve intellectis.

Tintinnabulum non est de genere vehiculorum. Scaliger revellitur & Lambinus. Gronovius laudatur. Lucilius explicatur. Pampillum. Lampridii locus examinatur.

EXECUTI sumus, quantum scimus, omnia vehicula, quorum mentio est apud veteres. Sed quia sunt, quæ vulgo pro vehiculis habentur, necdum nominata nobis, ideò & de ipsis aliqua dicemus. Primum, quod hic memorari debet, est *tintinnabulum*. Id ex Plauto & Lucilio Scaliger vehiculum est commentus. Verba Scaligeri leguntur